

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 8 krone.

Udje dobé list zastonj.

Vsebina: Razglas glede oddaje subvencijskih merjascev. — Razglas glede oddaje subvencijskih ovnov. — Važno za vsakega člana c. k. kmetijske družbe štajerske. — Proti kosažu zemljišč in za ohranitev kmetijskega stanu. — Očistimo in iztrebimo sadno drevje. — K ljudskemu štetju koncem 1910. — Našim kmetovavcem! — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Tržna poročila. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznani.

Razglas

glede oddaje

subvencijskih merjascev.

P. n. člani bodo dobili iz plemenskih vzrejalšč c. k. kmetijske družbe po meri sredstev, ki so na razpolago, subvencijske merjasce, če bodo poslali pravilno izpolnjene reverze s 30 K za vsakega merjasca potom naših podružnic najpozneje do 15. marca t. l.

Prošnjiki morajo merjasce pravilno krmiti in gojiti, vpisovati vsak skok in oddajati merjasca za malo odškodnino (ne nad 50 v) tudi za druge prasice na razpolago.

Za merjasca jamčijo, dokler ni star popolnoma 2 leti, na kar preide popolnoma v njihovo last.

Redoma se lahko nastavi v vsakem kraju le po en merjasce, če pa jih je potreba več, mora podružnica to potrditi.

V Gradcu, 1. januarja 1911.

Od osrednjega odbora 28a—W
c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

Razglas

glede oddaje

subvencijskih ovnov

koroske jezerske pasme.

Ovni se bodo oddajali, kolikor jih bo na razpolago, primernim planinskim rejam po 20 K.

Prošnjiki jih morajo pravilno in redno krmiti in gojiti, ter jih za malo odškodnino dajati tudi drugim rejam na razpolago.

Lastnik jamči za ovna, dokler ni star dveh let, nakar preide popolnoma v njegovo last.

Poslali se bodo najbrže v aprilu ali maju; naročnik mora plačati voznino iz Solčave, postaja Železna Kaplja.

V Gradcu, 1. januarja 1911.

Od osrednjega odbora 29—W
c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

Važno za vsakega člana c. k. kmetijske družbe štajerske.

Tolikokrat se oglasi tu in tam kak član, bodisi z jokavim ali zgražajočim glasom, češ, da že tako in tako dolgo ne dobiva časopisa (družbinega glasila). Temu se lahko odpomore! Kakor hitro izostane jedna številka, se vzame četrtinka pole

navadnega papirja, se pregane, kakor so naše dopisnice z odgovorom. Na zunanji strani se napiše približno v isti višini, kakor stoji na razglednicah: dopisnica, ali kaj drugega: „časopisna reklamacija“, in pod tem napisom naslov: c. k. kmetijska družba štajerska v Gradcu, Stempfergasse 3/II. Znotraj se napiše n. pr. tako: Gašpar Brinar, posestnik na Bridki gori, pošta Sv. Benedikt v Slov. gor., ni dobil „Gospodarskega Glasnika“, štev. 5, 8, 9 i. t. d. Ta papir se da na pošto, kakor navadno pismo ali dopisnica. Reklamacije so poštnine proste.

Opozarjamo tudi, da če se pošlje denar po poštni nakaznici, da se na odrezku za lastnim naslovom naznani kratko, zakaj je ta denar, če se ne vpošlje zraven tega nobeno drugo poročilo.

Sploh pa se prosi slavno občinstvo, da, ako odgovarja na kak dopis, navede vedno dotično številko; zraven tega je paziti vedno na to, je li dopis od „c. k. kmetijske družbe štajerske“ ali od „Zveze kmetijskih zadrug“. Če se bo pazilo na to, se bo za mnogo oledčalo poslovanje in se preprečila tudi marsikatera neljuba pomba. H.

Proti kosažu zemljišč in za ohranitev kmetijskega stanu.

Glavni tajnik Juvan.

Številni in zelo različni so problemi, ki jih mora napredujoča in kulturna država rešiti, da si ohrani svoje prebivalce in da poskrbi za njih trajno blagostanje. In uvajati reforme, reševati te probleme in poskrbeti za časa primerno preuredbo in zboljšavo teh naprav treba tem hitreje, čim hitreje napreduje kultura, čim hitrejši je tok časa. Najvažnejši in najtežavnejši problem, ki po svoji pomembnosti daleč nadkriljuje vse druge, pa je problem trajne ohranitve in uspešne pomnožitve kmetijskega stanu. Vsled svoje temeljne važnosti za ohranitev države in ljudstva, je to prašanje važnejše in pomembnejše ko vsako drugo, pa naj se dozdeva tudi tako važno. To prašanje je mnogo bolj važno, ko pomnožitev in časa primerna preuredba vojaštva, velikanske bojne ladje za varstvo luk in pomorske trgovine, važnejše ko stavljenje železnic in plavnih kanalov, podpiranje parobrodskih in trgovskih družb,

važnejše ko ustanovitev novih srednjih in visokih šol, bolnišnic in hiralnic in drugih dobrodelnih naprav, važnejše ko vse naprave socialne oskrbe, saj dela na to, da se ž njim izleči in trajno zdrav ohrani živec vsega naroda. Zgodovina nam dokazuje, da se ni mogla mirno razvijati nobena država, da jih je mnogo propadlo, ker niso poskrbele za to, da bi si ustvarile in trajno ohranile in obvarovale zdrav kmetijski stan, ki je bil vedno in povsodi regenerativ in redivec ljudstva. V državah, ki so vedno in pozorno skrbale za kmetijski stan, so se lahko vse druge narodnogospodarske panoge, vsa materijalna in duševna kultura visoko razvile, so se zvišali dohodki držav in so se utrdili temelji za obstanek ljudstva in njegovega življenja. Francoska in Nemška, Švica, Dansko, Holandsko, Švedsko, v novem času tudi združene države severne Amerike so nam v tej stvari pomembni vzori; anarhizem in druge, proti obstanku države in ljudstva ruvajoče struje se tam ne morejo razviti, v drugih državah pa, kjer ni številnega in zasiguranega kmetijstva, nimata ljudstvo in država miru, ker ju motijo v njunem naravnem razvoju vedno in vedno revolucionarne struje. Italija, Rusija in razne balkanske države, ki se niso še odločno lotile rešitve agrarnega prašanja, se ne morejo še mirno in nemoteno razvijati. Tudi v Avstriji in v sosedni Ogrski postaja rešitev agrarnega prašanja vedno bolj pereča in neodložna. Odkar je zemlja prosta, je preteklo že šestdeset let. Kmet je postal prost in svoboden, a tudi zemlja je postala prosta. Šest desetletij je pač dovolj dolga doba, da se ozremo nazaj in se vprašamo, kaj je sledilo iz te svobode. Sledilo pa je samo to, da je postala zemlja žrtva mobilnega kapitala. Ohranitvi kmetijskega stanu pa je to neizmerno zaškodilo. Prišla je velikanska prezadolženost kmetijske zemlje in razpadlo je mnogo kmetijskih zemljišč, posebno po alpskih deželah, kjer se iz raznih vzrokov niso mogla obdržati. Tej prikazni je sledilo veliko izseljevanje, ki je izpraznilo cele doline. Iz tega je prišla velika prezadolženost dotičnih zemljišč, zmanjšana davčna moč dežele, na današnjih zemljiščih je obstanek skoro da že nemogoč, industrija, mesta in prometne naprave

nimajo dovolj delavskih moči, ker se je naravni izvir porabnih, krepkih ljudij, dežela razljudila. Posledice vsega tega so po nekaterih avstrijskih pokrajinah naravnost grozne. Kot tipičen vzor lahko navedemo Gornjo Štajersko, kjer je brezprimerno, kako je mobilni kapital požiral zemljo in uničeval kmetije. In na tej bolezni trpi vsa država in vsi njeni prebivalci, ne samo kmetje. V zadnjem času čutijo te posledice že tudi industrija in mesta, pa se ne vprašajo po pravem vzroku te prikazni, zmanjšanem in oslabelem kmetiskem stanu. Ljudstvo želi kruha in mesa in način, kako to željo izraža, kaže jasne znake velike razdraženosti in revolucionarnosti. V svoji zaslepljenosti ne spozna pravega povzročitelja te narodnogospodarske prikazni, ne spozna škodljivega in uničujočega delovanja mobilnega kapitala na zemljo in veruje političnemu časopisju, stoječemu v službi kapitala in namesto da bi pomoglo onim, ki ga hočejo za bodočnost zavarovati in vedno z besedo in dejanjem podpirati, vidi v kmetu, ki mu daje kruh, svojega sovražnika. Kaka oslepelost in kratkovidnost v spoznavanju narodnogospodarskih vzrokov in učinkov! Mobilni kapital pa se na tihem smešlja in že v naprej računa dobiček iz prodaje inozemskega mesa, iz kosanja zemljišč, ki bo vsled tega postalo še večje, iz zvišane obrestne mere vsled slabega gospodarskega položaja, ki bo zopet povzročil, da se bo lahko s pridom razkosalo toliko in toliko zemlje. Ljudstvo, ki zahteva kruha in mesa in poklicani činitelji ne morejo ali ne marajo spoznati, da se z vednim manjšanjem kmetiskega stanu tudi vedno manjša neizogibno potrebna množina rastlinske in živinske hrane in da se mora to posebno pokazati v času, ko kmetijstvo vsled raznih ujim in nezgod že tako trpi mnogo škode. Če se je na samem Štajerskem v zadnjih tridesetih letih razkosalo, razbilo in uničilo nad 30.000 kmetiskih posestev, če izgubljam, kakor kaže statistika, še sedaj leto za letom na tisoče kmetiskih posestev, ki prenehajo biti kmetiska posestva, potem si pač lahko vsak trezno misleči gospodar preračuna, koliko manj se na Štajerskem v zadnjih desetletjih pridelava rastlinske in živalske hrane, koliko manjši je prirastek prebivalstva sploh. Če to kmetijstvo, kar nam ga je še ostalo, vrhu tega še oškodimo z napačno trgovsko in carinsko politiko, z nedostatno agrarno postavodajo in reformo, potem bodo kmalu tudi mesta in industrija začela hirati. Če se ne bo odločno in krepko pomagalo nazadujočemu kmetiskemu stanu, se bodo državi in nje prebivalcem začele bližati zadnje ure!

Geslo vsakega razumnega politika in državnika se mora glasiti: Agrarna reforma v varstvo našega kmetiskega stanu, v varstvo nas vseh! Ohranimo in okrepimo kmetiski stan, ta neusahljivi in trajni vir državnega in ljudskega blagostanja. Delo v ta namen pa se mora gibati v smereh: preprečevati treba in pomnoževati. Prvo zahtevo bomo izpolnili z uvedbo postavnih odredb proti nadaljnjemu kosanju zemljišč, drugo pa z ustanovitvijo novih kmetijskih zemljišč v obliki rentnih posestev.

V današnji razpravi se hočemo približe pečati z odredbami proti kosanju zemljišč. Pri tem nas posebno podpira knjiga, ki jo je napisal župnik v Stepfershausnu Rihard Sell o kupovanju in kosanju zemljišč,* ki navaja na kratko vse postavne varnostne naredbe nemških držav proti kosanju zemljišč.

Po definiciji tajnega finančnega svetnika dr. F. W. R. Zimmermann govori mo tedaj o kosanju zemljišč, če kmetijsko zemljišče vsled kupa izgubi svoj kmetijski značaj, ali če je vsled tega, da je bilo odtrgano od druge zemlje, postalo tako majhno, da se na njem brez škode ne da več kmetovati in gospodariti. Kakor se je že reklo, tiči narodnogospodarska škoda takega razbijanja zemljišč v tem, da „kmetisko posestvo preneha biti kmetijsko ali pa da se tako spremeni, da se s tem nadaljnje gospodarstvo na njem oškoduje“ — ne glede na drugo škodo, ki jo trpi s tem prejšnji lastnik in ki jo v nadaljnji vrsti trpita občina in dežela. Če se oziramo na razmere naše dežele, vidimo kosanje in razbijanje zemljišč v tem, da se kupujejo kmetiska posestva za lovske in gozdarske namene in da kosajo kmetisko zemljo prekupei, ki iščejo v tem svoj dobiček. Učinek pri državi in narodnem gospodarstvu je isti, naj potem nakupuje veliki kapitalist mala posestva ali prekupec velika posestva kosa. Postavne odredbe morajo biti torej obrnjene v dve strani: proti nakupovanju in proti kosanju.

O obeh teh načinih razbijanja zemljišč in o njunih narodnogospodarskih škodah se je na občnih zborih naše kmetijske družbe že mnogokrat govorilo, ne da bi prišlo do kakih pozitivnih sklepov, ki bi obetali trajne uspehe. Prisednik deželnega odbora Franc grof Attems se je pogosto udeležil debate, obžaloval to razpadanje kmetiske posesti in izjavil, da bi temu lahko odpomogla samo prepoved. S tem bi nikakor ne bila omejena kmetiska svoboda, kakor bi si mogoče kdo mislil; posebno zato ne, ker bi s tako omejitvijo svobode lasti izgubila zemlja ceno, nje lastnik pa kredit. V resnici pa je danes stvar taka, da nobeden občnih zborov ni sprejel takega energičnega sklepa, ampak da smo po občnih zborih čuli samo jadikovanja in tožbe.

Razbijanje posestev z nakupovanjem je posebno na Gornje Štajersko omejena prikazen, ki je naredila za državo in deželo tako velikansko škodo, da se bo dala le z dolgoletnim kolonizacijskim delom države in dežele popraviti. Za sedaj pa je najprej potrebno, da se s postavnimi sredstvi prepreči nadaljevanje tega zla. To nam bo najlažje storiti, če si ogledamo, kako je s to stvarjo po drugih deželah. Da pa to zlo onemogućimo, za to so primerna samo radikalna sredstva, ki jih druge države in dežele že rabijo, to je ustvaritev kmetiske fideikomisne postave in postave za ohranitev kmetijskih kultur. Fideikomisna postava je na francoskem fakul-

tativno uvedena ne le za kmetijska posestva, ampak tudi za hišna poslopja. S tako postavo se bo tudi zadolžitev omejila, ne bodo se mogle izplačevati prevelike dediščine, ki so glavni vzrok take velike zadolženosti kmetiskih posestev. Kjer se je taka postava uvedla, niso nikjer opazili, da bi kmetiska posestva izgubila ceno, tudi kredit, posebno osebni, lastnika se ni zmanjšal, ker je tukaj v prvi vrsti odločujoča osebna zmožnost. Tudi v deželah, kjer velja domovna postava in postava o delavskih domih, se je razbilo zelo malo zemljišč, celo po krajih, ki imajo veliko industrijo. V deželah, kjer razpadanje kmetiskih posestev tako zelo napreduje, kakor ravno na Štajerskem, pa bi lahko samo obvezna fideikomisna postava prinesla zaželjeni uspeh. Da pa bi se tudi v takih slučajih preprečil razpad kmetiskega posestva, v katerih bi se prodalo kmetisko fideikomisno posestvo, bi se morala ustvariti nadaljnja postava za varstvo kmetijskih kultur. Če se dobro spominjamo, je bil pred mnogimi leti v koroškem deželnem zboru predložen osnutek take postave. V postavi bi se moralo določiti, da se kmetisko posestvo ne sme spremeniti v kako edino, drugo kulturo (gozd, travnik, pašnik), da se mora ohraniti kot tako in ne obdelovati brez živine in brez ljudij. Ali se bodo vse te potrebe dale skleniti v postavi, to naj določijo in doženejo postavodajavci. A tudi kmetiski stan bi s tako postavo v svojem socialnem položaju mnogo pridobil — postal bi odličen stan. Stanovska zavest v kmetu bi se povzdignila, kmet bi bil ponosen na to, da je kmet. Naloga poslancev, državnikov in narodnih gospodarjev pa je, da se tega dela pogumno in odločno lotijo. Naloga kmetov pa, ki jemljejo svoj poklic resno, ki imajo skrb in ljubezen za ohranitev rodne kmečke grude, bo, da bodo to idejo popularizirali in zahtevali, da se bo izvršila.

Drugi način razpadanja posestev, ki se kaže v naši deželi, je kosanje posestev. To se kaže v zadnjem času po vseh delih dežele v zelo veliki in nevarni meri in davno je že prišel čas, da se po postavi omeji. Na Gornjem Štajerskem se navadno oropa in potem ga kupi veleposestnik, da ga pogozdi, na Srednjem in Spodnjem Štajerskem pa nastanejo iz takih kosov mala posestva, ki ne zadoščajo za obstanek in življenje posestnika in povzročajo proletarizacijo kmetiskega stanu.

Po raznih državah Nemčije obstojajo proti takemu kosanju že dolgo časa razne državne in postavne odredbe, ki jih bomo tukaj na kratko opisali in ki nam naj kažejo način in sredstva, s katerimi se tudi mi lahko otresemo te nesreče. Že z določbo novega državlanskega zakona, ki pravi, da je vsaka dobrim šegam nasprotujoča pravna pogodba neveljavna, se je kosanje zemljišč precej omejilo. Neveljavna posebno tedaj, če kdo izrabi lahkomišelnost, neizkušenost ali slab položaj koga v to, da dá sebi ali tretjemu obljubiti dele premoženja, ki prekašajo s svojo vrednostjo vrednost protiusluge tako zelo, da je velik razloček med vrednostima obeh.

V saški kraljevini velja od 30. novembra 1893 postava, ki dovoljuje od

* Güterhandel und Güterschlächtere von Pfarrer Richard Sell in Stepfershausen, Vorstand des Deutschen Vereines für ländliche Wohlfahrts- und Heimatspflege in Berlin-N., Berlin 1910, Verlag des Generalverbandes ländlicher Genossenschaften für Deutschland. — Cena 1 K 80 v.

plemiške ali kmetijske posesti oddeliti le toliko, da ostaneta na ostalini vsaj dve tretjini onih davčnih enot, ki so veljale za celo posestvo tedaj, ko je postala ta postava o delitvi posestev veljavna. Potem našteva postava še slučaje, v katerih se lahko to dovoljenje še tudi omeji. Postava je jako dobro učinkovala; vzgojila je prebivalce k temu, da v zemlji in posesti ne vidijo več trgovskega blaga. Vkljub velikemu številu prebivalstva in veliki saški industriji se je ohranila prvotna velikost kmetijske posesti.

Na Württembergem se je ustvarila cela vrsta postav proti kosažu zemljišč, tako že leta 1610 postava, po kateri so se lahko kupne in menjalne pogodbe tudi enostransko odpovedale, nadalje postava z dne 23. junija 1853, s katero se je prepovedala prodaja več ko četrtine kupljenega posestva, če je bilo veliko vsaj 3.14 ha, s katero je pri taki kupnih pogodbah prepovedalo dajanje opojnih pijač in se določa, da se smejo kupne pogodbe sklepati samo v uradnih prostorih. Po členu III državne postave z dne 19. junija 1893 (obratna postava), ki dopolnjuje določbe o oderuštvi, se lahko oderuštvo pri živini in zemljiščih zasleduje kazensko in policijsko, morajo trgovci z zemljišči voditi knjige in vsak nakup prej naznaniti pri oblasti. Tudi izvrševalna postava k državljanškemu zakoniku z 28. julija 1899 (drž. zak. št. 423) ima glede prodaje kupljenega zemljišča določbe zgoraj navedene postave iz leta 1853.

Badenska vojvodina za to stvar sicer nima posebnih določb, vendar pa je trgovec z zemljišči pod policijskim nadzorstvom, mora vesti knjige, ne sme po krčmah sklepati pogodb in mora vsak nakup prej javiti oblasti.

Preprosta, precizna in učinkujoča je postava o kosažu zemljišč, ki jo ima vojvodina saksonsko altenburška od 9. aprila 1859. Ze sam § 1. bi zadoščal, ki določa, da je za kosažo zemljišč potrebna dovolitev deželne vlade, kakor hitro je zemljišče veliko nad 3.2 ha. Niti plemiška niti kmetijska posestva se ne smejo kosati, če vlada spozna, da bi bilo s tem korenito spremenjeno gospodarstvo, če bi na primer iz posestva, ki se obdeluje z jarmom, postalo posestvo za ročno delo. Na tem primeru vidimo, kako preprosta je lahko postava, da varuje pred veliko narodno-gospodarsko škodo.

Zelo komplicirana je postava na Bavarskem. Ta postava, z dne 23. julija 1910 določa, da imajo predkupno pravico občine, rajfajznovke in druge od ministrstva imenovane juristične osebe, nadalje ima določbo, da se mora vsak tak nakup prej oblasti naznaniti in da lahko vsaka stranka v teku enega tedna odstopi od take pogodbe. Te določbe obsegajo zemljišča v velikosti petih, oziroma treh hektarjev. Razen tega mora trgovec označiti meje in plačati za vsakih 5000 mark 100 mark davka. Otežkočena je trgovina z zemljišči z razširjeno logarsko postavo z dne 26. januarja 1908, po kateri jamčita prodajavec in kupec lesa (stoječega) pet let po sekanju za to, da se bo ledina zopet pogozdila. (Taka določba bi bila tudi za Štajersko prav dobra!). Razen tega se zahteva od

trgovca s posestvi točno in vestno knjigovodstvo.

Velika vojvodina saksonska weimarska prepoveduje s postavo z dne 4. septembra 1844 vsako prodajo ali kosažo plemške ali kmetijske posesti brez dovoljenja oblasti s kaznijo in dela za vso škodo odgovornega prodajavca. Postava je zelo preprosta in zelo učinkovita.

Koburška in gothaška saksonska vojvodina določata s postavama z dne 16. decembra 1903 in 10. aprila 1909, da sme občina za vsako kosažo zahtevati davek 50 do 5000 mark in pristojbino do 50%; razen tega še veljajo določbe državljanškega zakonika in nemške obrtne postave.

V Švici so dobili z državljanškim zakonikom z dne 10. decembra 1907, člen 702 in koncem člena 58, št. 271, zvezinega zakonika 1908, str. 516, kantoni pravico, prepovedati kosažo kmetijskih zemljišč.

Tudi ogrski osnutek postaje za kolonizacijo ima take določbe.

V Avstriji je podal bivši nemški minister rojak in načelnik nemškega odseka deželnega kulturnega sveta dr. Gustav Schreiner v kmetijskem svetu o potrebi omejitve kosaže zemljišč na podlagi sklepov odseka z dne 12. marca 1908 podrobno poročilo s predlogi, ki je pri-krojeno in posneto po tozadevnih določilih v Nemčiji.

Iz tega površnega pregleda lahko bravec spozna, da imajo vse države Nemčije razen državne postavodaje (obrtne postave, državljanške postave) še posebne, ostrejšje postavne določbe proti trženju z zemljišči, da se je na Francoskem uvedel kmetijski fideikomis, da lahko v Švici nastopajo kantoni proti kosažu zemljišč, da je torej tukaj vsepovsodi šla agrarna postavodaja roko v roki z gospodarskim razvojem, da je prazno besedičenje o nemoči proti kosavcem, dočim je v Avstriji agrarna postavodaja zastala in se s tem kmetijstvo v veliki meri oškodilo.

Poleg postavodaje pa delajo v Nemčiji še uspešno proti kosažu zemljišč rajfajznovke in njihove zveze, kakor tudi občine. Kako to delajo, o tem bomo pisali enkrat pozneje in pokazali, da je mnogo različnih potov, po katerih se denar rajfajznovk namesto v banke in trgovcem lahko dá samo in edino kmetijstvu na razpolago, tako da lahko brez posebne rentne postave množi kmetijska posestva.

Upajmo, da bodo poklicani zastopniki kmetškega stanu in kmetijstva sprejeli te nasvete blagohotno in storili vse potrebno, da bomo vendar enkrat dobili izdatno varstvo proti kosažu zemljišč.

Očistimo in iztrebimo sadno drevje.

„Prava snaga ne sega samo do praga“, ona sega pri umnem sadjarju tudi tja noter v sadonosnik, kajti on ve, da je snaga tudi za sadno drevje pol zdravja, ker je eno tistih sredstev, ki ovirajo pogubonosno razširjanje različnih boleznih in vsakovrstnih škodljivcev.

Če se tudi vedno in vedno piše in govori o tej točki, kaže vendar večina kmečkih sadonosnikov, da se še mnogo naših posestnikov sadjarjev ne zaveda koristi, katera se doseže s snaženjem in

trebljenjem sadnih dreves. Zategavoljo vidimo tudi, če se oziramo naokoli, na sadnem drevju vse polno suhljadi, mahu, lišaja, bele omele (limovca), goseničjih gnezd i. t. d. In vendar bi se lahko odstranilo vse to v pozni jeseni, po zimi in še v zgodnji pomladi, ko drugo delo na polju več ali manj miruje.

Ako potrgamo z drevja staro, grapavo skorjo, mah ter lišaj in namažemo drevesa z beležem iz apneno-galične raztopine, kravjeka in ilovice, dobi ne le deblo gladko, zdravo skorjo, ampak uničili smo ob enem mnogo škodljivcev ter jim odvzeli varno zavetje.

Pa kakor ne velja prepustiti drevje samemu sebi, tako napačno je zopet ostrgati debela do živega. V neredkih slučajih lahko opazujemo, da je pri očiščenih drevesih poškodovana spodnja, mlada, zelena koža. Taka izvršitev dela izvira ali iz nevednosti ali pa iz neumestne površnosti in škoduje več, kakor hasne. Torej naj velja tudi tukaj izrek „vse kar je prav.“

Polovičarsko bi bilo tudi delo, ako bi pustili te ostrgane odpadke ležati pod drevjem, ker je v njih vse polno mrčesne zalege; treba jih je torej skrbno pobrati in sežgati.

Z apnenim beležem se pa ovira rast mahovja in lišajev ter se ugonobi istočasno precej škodljivih žuželk, jajec in ličink, ki so zarite v debelih razpoklinah.

H krati obvaruje belež deblo tudi pred pozebo, ker odbija moč solčnih žarkov, ki bi sicer ob toplih zimskih dneh utegnili zmeziti na južni strani debela drevesni sok, ki postane vsled tega redk-jši in laže zmrzne, ako sledijo solčnim dnem jasne, mrzle noči.

Nemarnost je tam doma, kjer se šopiri na sadnem drevju bela omela, ki je pri nas znana bolj pod imenom lim ali limovec. Ta škodljiva zajedavka se živi od drevesnega soka. Od nje napadene veje začnejo h-rati, malo ali nič ne rodé, ostanejo šibke; veter in sneg jih lahko odlomita. Zatorej ne pusti napreden sadjar omelo neovirano se razvijati, ampak jo zatre že v prvem začetku.

Razve ravnokar navedenega lahko opazimo sedaj na sadnem drevju mnogo večjih in manjših šopkov iz suhega listja. Če preiščemo te, najdemo v njih drobno goseničjo zalego, ki prezimuje v tem skrbno spredenem zavetju in čaka na vigréd, ko se bode zopet lahko razlezla po vejevju in začela znova oglodavati cvetje in listje sadnega drevja. Kdo se ne spominja preglavic, ki jih je delala ta zalega našim sadjarjem v pretečenih letih. To leto je ni bilo v tej meri, kakor prejšnja leta in ravno ker je je bilo manj, jo je mogoče zatirati tem bolj uspešno. Po zimi je čas za to delo. Treba je le nasaditi škarje ali pa primerno bakljo na drog in goseničja gnezda porezati in sežgati.

Prepustiti pokončavanje škodljivega mrčesa edinole našim zvestim zaveznicam, koristnim pticam pevkam ni umestno in tega ne stori nobeden umen sadjar.

Pač pa bode poskušal na vsakojake načine privabiti v svoj sadonosnik kolikor mogoče veliko teh drobnih ptičic, da mu pomagajo obirati škodljivo mrčesno zalego tam, kamor sam težko doseže.

Od jeseni do pomladi se zmiraj najde toliko časa, da se lahko osnaži sadno drevje. Mah, lišaj, omela, škodljiva mrčesna zalega i. t. d., vse to je treba uničiti, ker se razmnožuje in hrani le na sadjarjev račun.

Poleg snaženja nam je pa sedaj tudi misliti na trebljenje sadnih treves.

Drevo, ki je prepuščeno po sajenju samemu sebi, takorekoč zdivja. Treba ga je torej v prvi dobi obrezovati, da dobi pravilno obliko, ki je potrebna, da ni izpostavljeno poškodbam po vetru in snegu; v poznejših letih pa je krone večkrat prerediti, iztrebiti, da lahko zrak, svetloba in toplota, ti prepotrebni činitelji vsake rasti uspešno vplivajo vsestransko na razvoj ne le dreves, ampak tudi sadja.

Tudi trebljenje se lahko vrši s pridom v času, ko narava miruje, torej od pozne jeseni do zgodnje pomladi, nikakor na ne v času, ko pride drevje v mezgo. Četudi pozneje v sredi poletja redčenje ne škoduje drevesu in se takrat rana naglo zaceli, ter čeravno se poleti laže vidi, kje so veje pregoste ali kje je kaj suhega, naj se vendar vrši to delo, kakor rečeno, raje od pozne jeseni do zgodnje pomladi, ker imajo posestniki tedaj največ časa, da lahko delajo z dobrim preudarkom in ker so pri poletnem izvrševanju tega dela poškodbe dreves dostikrat neizogibne.

Katere veje je torej odstraniti pri trebljenju?

Pred vsem je izrezati suhe, nalomljene in bolehave veje. K tlom viseče veje je prikrajšati pri tistih postranskih vejah, ki rastejo kvišku, da dobi drevo po konci rastočo obliko, ker le tedaj solnce lahko obseva zemljo in zrak laže preprihava krono, kar je oboje potrebno, da se drevje in sadje dobro razvija. Veje, ki visijo do tal, ovirajo neredkokrat promet in se jih vsled tega mnogokrat poškoduje po nepotrebnem.

Veje, ki rastejo proti deblu in v krono ter tako delajo goščavo, je odstraniti.

Pri gostih vejah, torej takih, ki stojé preblizu vstrie drugih in pri vejah, ki drgajo ob druge, je iztrebiti slabejše in manj ugodno stoječe veje. Kjer se drga veja ob vejo, tam nastane rana, kamor se naseli rada krvava uš ali skoraj gotovo rak.

Pri drevesih, ki imajo enostransko razvite krone, je močnejše rastoči del primerno prerediti in prikrajšati, da se oblika zjednači.

Koreninske izrastke in veje-vodenice (nekod imenovane ravbarji) je odstraniti. Slednje pustimo le tam, kjer je velik prazen prostor, ki ga je treba izpolniti. V takem slučaju je vejo-vodenico malo prikrajšati, da se razraste in nastavi s časom listno in cvetno popje.

Mraz ali kaki drugi činitelj povzroči, da včasih nekatera veja požene kratke, košate, nenaravno križem rastoče veje. Vse skupaj zgleda kakor gost grmič. Take iz bolehavosti izvirajoče tvorbe je odrezati, ker nič ne rodijo in se le hranijo na račun zdravih vej.

Na opisani način je torej treba iztrebiti sadno drevo, da se lahko razvija, in da daje velik, lep, snažen in okusen sad, katerega je lahko spraviti v denar.

Nikakor pa ne gre drevesa trebiti tako, da se jim poreže oni po vejah razvrščeni, kratki, z listnim in cvetnim popjem obloženi les. Nič redkega ni, da nekateri oklestijo ravno to, kar bi moralo ostati. Ko bi si kolikor toliko ogledali natančneje, kje se sad nastavlja, ne bi delali tako napačno.

Veje, ki jih pri trebljenju mislimo odstraniti, je odžagati tam, kjer pričenjajo in sicer tako, da se doseže kolikor mogoče mala rana. Puščati štrceljne, kar se večkrat zgodi, je napačno, ker ti začnejo trohneti in trohnijo v deblo, ki postane vsled tega šupljivo, kar drevesu gotovo ne hasne. Odžagati veje preveč v deblo, torej pod vejnim nastavkom, pa tudi ne velja, ker se tedaj rana nepotrebno poveča. Večja je rana, več časa potrebuje za celjenje.

Veje, pri katerih se je bati, da bi se začesnile, je odžagati dva pota, prvokrat nekoliko vstran od debla, da odpade večja teža, drugokrat pa tik debla, kakor je zgoraj opisano. Na ta način se deblo ne poškoduje zlahka.

Da se ne prisadi trohnoba na rane, jih je ogladiti z ostrim nožem, vendar tako, da se rana ne poveča in jih je namazati pri mladem drevju z drevesnim voskom, pri starem pa s katranom. Pri mazanju s katranom se je kolikor mogoče izogibati skrajnemu robu rane, ker škoduje katran živi lubadi, to je onemu delu skorje, ki je najbližji belini. Kdor nima pri roki ne drevesnega voska ne katrana, naj namaže rane z gostim drevesnim beležem iz apnenogalične raztopine, kravjeka in ilovice, ker je ta belež še vedno boljši kakor pa nič.

Tako snaženje in trebljenje je torej poleg primerne gnojenja potrebno, da se doseže zaželen uspeh.

Kako človeku dobro dé, če vidi skrbno osnažen in iztrebljen sadonosnik, ki kaže posebno v jeseni čisto drugo sliko, kakor zanemarjeni.

Napreden posestnik ne najde svoja drevesa samo tedaj, kadar je treba sadje obrati, ampak on opravlja v sadonosniku vsa potrebna dela, ker ve, da je sadno drevo tudi kulturna rastlina, kateri ne zadostuje, da se samo vsadi, ampak jo je treba tudi negovati, da lahko dà to, kar največ more.

Seveda, brez truda in dela ni denarja ne jela. Zupano.

K ljudskemu štetju koncem 1910.

V šte. 21 „Gospodarskega Glasnika“ na strani 166. smo po naredbi c. k. ministrstva za poljedelstvo priobčili razglas glede ljudskega štetja in štetja živine. Omenili smo tam na kratko važnost, ki ima tako štetje za državo. Štetje živine pa ima zlasti v bodočem desetletju za naše kmetovavce in sploh za tiste, ki rede živino še neko posebno važnost. Vsem je več ali manj znano, da se je avstrijskim kmetovavcem in živinorejcem dovolil izvenredni kredit 6 milijonov kron za povzdigo naše živinoreje. Za letos se je določil za Štajersko na podlagi štetja leta 1900 znesek okoli 377.900 kron; ker se bo pa dajala ta izvenredna podpora še 8 nadaljnjih let, se bo za prihodnja leta določil ta znesek po dognanem številu iz letošnjega štetja in bo veljalo to število naše živine

za celo tozadevno akcijo. Obračamo se torej do naših gospodarjev in jim polagamo na srce, da naj nikar ne skušajo, boječ se morebiti davčne oblasti, znižati število svoje živine, kajti s takim ravnanjem bi škodili sami sebi. Večletna suša, ki je zadela naše kmetovavce pred leti, bo še itak govorila dovolj jasno iz dognanih števil. Torej bi bilo naravnost ne-spametno in škodljivo, če bi hoteli morebiti prikrivati kaj in skušali zmanjšati število živine. Opozorjamo s tem naše kmetovavce, da pouče o tem one, ki na kak način ne dobé prilike tega čitati. Vse, kar je prav! H.

Našim kmetovavcem!

Čim več se upeljavajo stroji v kmetijski obrat, tem večja je nevarnost ali za posestnika strojev samega ali pa za njegove uslužbence. Koliko obžalovanja vrednih nesreč se je pripetilo že pri mlatilnicah, slamoreznicah ali pri drugih kmetijskih strojih. Človek ni nikdar dovolj previden! Nesreča se kaj hitro pripeti in z žalostjo se je doglalo, da število nesreč vedno raste. Marsikdo bo rekel, da je pač treba paziti, toda prizadetim to več ne pomaga.

Za to je c. k. namestništvo v Gradcu odredilo, da morajo imeti od 1. januarja 1911 vsi stroji, pri katerih je zdravje in življenje pri strojih zaposlenih v nevarnosti, priprave, ki nevarnost vsaj zmanjšajo, če ne odstranijo. Žandarmerija je dobila strog nalog, da pazi na to, da se ta naredba izvršuje vsepovsod in od vsakega pri strojih, ki morejo postati nevarni življenju in zdravju.

Z današnjim dnem, ko dobi ta odredba pravomoč z vso strogostjo, ne smemo opustiti svarila za vse posestnike strojev in jih v njih lastno korist opozoriti na ta odlok še posebe. Kajti nesreča nikdar ne miruje in ima zraven tega še to posledico, da je itak že sam na sebi obžalovanja vredni dogodljaj še vedno v zvezi z neprijetnimi sodnijskimi poti in neizogibno materijelno škodo.

Na vsak način je boljše zavarovati se proti temu in poslušati le blagovoljne nasvete in odredbe, kakor se po tem kešati. Pri novih naročitvah strojev pa naj kmetovavci skrbé za to, da je stroj že opremljen s takimi varnostnimi pripravi, ker je poznejše montiranje v resnici sitno in tudi mnogo več stane.

Dobro in umestno je, da vsak kmetovavec, ki si še ni nabavil od oblasti zahtevane varnostne opreme pri svojem stroju, to stori takoj, sicer bo k temu prisiljen in povrh še zapade kazni.

S tozadevnimi morebitnimi prisanji se je obrniti na okrajno glavarstvo, kjer so na razpolago predočujoče slike. Pri tej priliki moramo omeniti tudi priprave, o kateri smo pisali že svoj čas v Gospodarskem Glasniku šte. 13, na strani 101 lanskega letnika, o opremi, ki sta jo izumila gospoda Zamuda in Vivoda, uslužbenca P. Majdičeve tvrdke v Celju.

Vsak naj misli na to, da je laže in umestneje z uboganjem prepričati nesrečo, nego jo po tem, ko se je že zgodila, popraviti. H.

Zborovanja podružnic.

= **Mala Nedelja.** Dne 29. januarja 1911 se vrši občni zbor tukajšnje podružnice; ob tej priliki bo zopet govoril o gospodarskih rečeh gospod Škrlec. Pridite vsi v obilnem številu! Lovro Spindler.

= **Kmetijska podružnica v Vučji vasi** ima v nedeljo 15. januarja 1911 popoldne ob 2. uri v šoli svoj občni zbor po sledečem sporedu: 1. Poročilo predsednikovo, tajnikovo in blagajnikovo o delovanju podružnice v minulem letu. 2. Pregled računov. 3. Pobiranje udnine za nastopno poslovno leto. 4. Poučno predavanje tajnika c. k. kmetijske družbe, gospoda Fr. Holza, o „koristih kmetijske združitev“. 5. Volitev delegata za glavni občni zbor c. k. kmetijske družbe v Gradcu dne 29. in 30. marca. 6. Predlogi, nasveti, morebitne pritožbe in naročila na galico, semenje, gnojila i. t. d. 7. Slučajnosti. — Pridite vsi udje, ker s tem dokazate, da imate smisel za kmetisko organizacijo in napredek! Nečastno bo za vsakega, ki ostane brez tehtnega vzroka doma! Glasom pravil je vsak tudi za bodoče leto ud, kdor se ni 3 mesece pred novim letom odjavil oziroma odglasil. Vse vas vabi na zbor odbor.

= **Sv. Jurij v Slov. gor.** Tukajšnja podružnica c. k. kmetijske družbe štajerske ima dne 6. januarja 1911, na Kraljevo, svoj redni občni zbor po rani službi božji v gostilni gosp. Fr. Kranjca. Pri tej priliki bo govoril družbin tajnik gosp. Fr. Holz „o vplivu javnih naredb na razvoj kmetijske samozavesti.“ Vsakemu je mogoče govoriti k stvari. Po običajnem sporedu se vrši priglasevanje starih in novih udov za leto 1911. Posestniki in prijatelji kmetijskega napredka se vabijo uljudno k obilni udeležbi pri zborovanju. Fanedl, tajnik.

Iz podružnic.

= **Mala Nedelja.** Po daljšem molku je priredila naša kmetijska podružnica v nedeljo dne 18. decembra 1910 dve zborovanji, kjer je govoril znani gospod Škrlec iz Vičanc. Predavanji sta bili z ozirom na dejstvo, da sta se lahko še le tik pred prireditvijo razglasili, dobro obiskani. Po maši takoj je govoril v domači šoli najprej o travnikih; opozarjal je na prostore, ki ležijo danes skoro brez vsake koristi, iz kojih pa bi se dali napraviti izvrstni nabrežni travniki. Potem je razpravljal in priporočal sejanje detelje po najnovejšem načinu in odgovarjal točno na raznovrstna od kmetovavcev stavljena prašanja. Navzočih je bilo okoli 100 oseb. Po predavanju se je podal gospod Škrlec k gospodu Košarju, posestniku v Bodislavcih, kjer se je vršilo na to zborovanje popoldne. Ukaželjni gospodarji so začeli takoj popoldne prihajati tja, da slišijo in zvejo to in ono. Kmalu je bila dotična soba popolnoma polna in marsikatero dobro seme je že pred otvoritvijo zborovanja pri tem poljudnem domačem razgovoru padlo na rodovitna tla. Potem je bil na dnevnem redu brzoparilnik „Alfa“ za parjenje svinjske klaje. Imenovani posestnik si ga je ravnokar naročil in ga pri tem zborovanju izročil njegovemu namenu. V teku 40 minut (ta brzoparilnik drži 170 litrov), potem, kar se je voda, ki se naliže na

dno, spremenila v sopar, je bilo korenje popolnoma kuhano z neprimerno malo množino drv. Gospod predavatelj je opisal in razkazal stroj, opozarjal na njegove izvenredne prednosti in koristi. Ta stroj se izplača že v dveh letih samo na prihanjenih drvih, ne oziraje se na njegove druge prednosti in dobrote. V tem stroju parjena krma je dosti okusnejša, redilnejša in zdravejša. Ker se kuha krma le s soparom onih par litrov vode, ki se vlije na dno, se ne morejo redilne snovi z vodo odstraniti, po drugi strani pa se s tem parjenjem odstranijo vse strupene snovi, ki se notri nahajajo v večji ali manjši meri. Stroj pa se rabi z izvrstnim uspehom tudi za kuhanje perila, žganja i. t. d. Razumljivo je, da se je ta stroj navzočim kmetovavcem takoj močno prikupil in gotovo je tudi, da se bo v kratkem pri nas razširil. Med kuhanjem, kakor še tudi potem, je predavatelj povedal marsikateri dober nasvet in odgovarjal na stavljena prašanja točno in jasno. Ker se je kazalo slabo vreme, so posebno kmetovavci iz sosednih vasi izostali. Vendar je prišlo tudi sem poslušat nad 60 oseb. — Navzoči kmetovavci so na obeh zborovanjih z vidnim zanimanjem sledili govornikovim izvajanjem. Vsled svoje preproste in domače razlage, vpletene z raznimi, stvari primerno šaljivimi dovtipi, je napravil na vse najboljši utis; vsled tega je bila izražena tudi splošna želja, da bi nas naj kmalu zopet obiskal. Za njegov trud mu pa bodi na tem mestu v imenu vseh kmetovavcev izrečena najpristrčnejša zahvala! In sedaj še eno besedo našim kmetovavcem. Kje je, predragi mi, tisto vaše prvotno navdušenje za kmetijsko podružnico, ki se je kazalo za časa njene ustanovitve? Zdavna je že izginilo. Mnogi so ji sicer ostali zvesti člani in se niso dali premotiti od raznih njenih nasprotnikov. A precej je tudi onih, ki so se ji odtujili in od katerih ji je danes marsikateri hud in strasten nasprotnik, dasi brez vsakega pametnega vzroka. Kakor ni mogoče v enem letu iz sadnega peška vzgojiti že rodečega drevesa, ravno tako ni pri nobeni organizaciji mogoče v enem letu doseči vse. Vendar pa drevo hitreje raste in prej dobimo od njega sad, če ga dobro gnojimo in oskrbujemo, kakor pa, če ga po saditvi prepustimo samemu sebi, ravno tako tudi vsaka organizacija in torej seveda tudi vsaka kmetijska podružnica tem prej in tem več lahko doseže, čim močnejša je. Zato vabim ponovno vse, pristopajte k nji, saj je to le v vašo lastno korist. Lovro Spindler.

Najboljše spričevalo

za izbornost „pravega: Francka“ je, da se na vse načine poskuša izrabiti sloves imena „Franck“ za manj vredne proizvode. Zategadelj je dobro paziti na spominsko besedo previdnega gospodarja: „**Franck s kavinim mlinčkom**“. — Oni zabojčki in zavojčki kavinih surogatov, kateri tega „kavinega mlinčka“ nimajo kot znamenje, niso pravi „**Franck**“. — Zato previdnost pri nakupovanju! 475/10—3

Tržna poročila.

Graško tržno poročilo.

Sejem s krmom in slamo od 12. decembra do 17. decembra 1910. Pripeljalo se je 60 vozov s 535 metriskimi stoti sena in 27 vozov s 197 metriskimi stoti slame, in je bil slabše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 4.80 do K 6.60, sladko od K 5.— do K 6.80; ržena slama od K 4.80 do K 6.—; pšenična slama od K 4.60 do K 5.80, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K 4.—.

Sejem z rogato živino dne 22. decembra 1910. Prignalo se je 123 volov, 28 bikov, 41 krav, 6 živih telet, in — konj pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Gornje Štajersko: 14 volov, — bikov, 4 krave, — telet; Predarlberško: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Nemčijo: — volov, — bikov, — krav, — telet; Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: — volov, — bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: — volov, — bikov, — krav, — telet; Italija: — volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže. Klavni voli, tolsti od K 94.— do K 104.— (izjemoma K 110.—), poltolsti od K 84.— do K 96.—, suhi od K 78.— do K 82.—; voli za pitanje od K —.— do K —.—; klavne krave, tolste od K 72.— do K 82.—, poltolste od K 58.— do K 70.—, suhe od K 48.— do K 54.—; biki od K 78.— do K 96.—; dojne krave do 4. teleta od K —.— do K —.—; črez 4. tele od K —.— do K —.—; breje od K —.— do K —.—; mlada živina od K 76.— do K 90.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—.

Sejem klavne živine dne 22. decembra 1910. Zaklana živina: 518 telet, 2388 svinj, 4 komadi drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.56 do K 1.60; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.62 do K 1.72; nemške mesne svinje od K —.— do K —.—; nemške pitanske svinje od K 1.40 do K 1.46; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.50 do K 1.60; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.36 do K 1.48; mesne svinje od K 1.36 do K 1.50, bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.36 do K 1.40; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K —.— do K —.—; ovce od K —.76 do K —.80; kozlički in jagujeta od K —.— do K —.—.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Koruza	Proso
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ..	50	11—	9—	9—	850	780	10—
Ormož ..	50	1050	9—	9—	9—	750	950
Gradec ..	50	1125	838	863	894	725	8—
Ljubno ..	50	12—	850	9—	960	875	—
Maribor ..	50	1050	8—	850	875	8—	775
Ptuj ...	50	1050	8—	9—	10—	750	750
Inomost ..	50	—	—	—	—	—	—
Celovec ..	50	1125	9—	—	885	840	—
Ljubljana ..	50	1175	850	850	975	8—	9—
Pešt ...	50	—	—	—	—	—	—
Solnograd ..	50	1125	910	875	920	9—	—
Dunaj ...	50	1127	813	910	891	705	—
Line ...	50	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda	Bob	Seno sladko	Seno kislo	Ržena slama	Ježna slama
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ..	50	9—	11—	250	2—	250	160
Ormož ..	50	850	12—	350	3—	250	2—
Gradec ..	50	888	14—	313	3—	245	225
Ljubno ..	50	—	18—	4—	350	3—	250
Maribor ..	50	750	1075	225	—	225	2—
Ptuj ...	50	8—	11—	320	260	320	240
Celovec ..	50	—	—	—	—	—	—

(Nadaljevanje na strani 7.)

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z. o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Naznanitev števila članov pri „Zvezi“ včlanjenih posojilnic.

Vse naše članice prosimo, naj nam s poslano dopisnico za odgovor takoj naznanijo število članov z dnem 1. januarja 1911, ker te podatke nujno potrebujemo za določitev kreditne meje in za zaračunanje opravičnih deležev, letnih doneskov in za sestavo skupnega števila članov.

II.

Naznanitev sprememb v stanju funkcionarjev.

Nadalje prosimo vse svoje članice, naj nam takoj naznanijo vsako spremembo v stanju svojih funkcionarjev (načelnik, načelnikov namestnik, člani načelstva, knjigovodja in blagajnik, poslovodja) ker mora imeti Zveza vsako spremembo v stanju funkcionarjev v evidenci.

III.

Letni zaključek pri posojilnicah rajf-aiznovkah.

O priliki letnega zaključka za 1910 spominja zvezino vodstvo na svoječasno objavljene določbe o sklepu knjig, posebno pa na sledeče predpise o zaključku dnevne blagajne knjige:

Ko so dela, navedena pod točkami I do III izdanega navodila končana, se vpišejo še postojanke iz računskega izvlečka Zveze, kakor je določeno v odstavku IV. Nato se blagajniška knjiga redoma sklene in dožene vsota dohodkov in izdatkov. Na strani „dohodki“ se potem gotovina 1. januarja 1910 v kolonama „f“ in „g“ odšteje. Tako dobljenim čistim dohodkom se pripišejo večji dohodki z 31. decembra prejšnjega leta tako, da se postavijo iz sklepa za 1909 pod vsote leta, ki se mora zaključiti v dotičnih kolonah.

Na ta način se tudi pri izdatkih pripišejo večji izdatki (predjemi) pretečenega leta. Tako dobljene vsote izdatkov se postavijo pod vsote dohodkov in potem se zopet zaračunajo večji izdatki in dohodki na koncu leta. Ti zneski čakajo v blagajniški knjigi do prihodnjega letnega zaključka.

V pisovanje leta 1911 se začne zopet z blagajniškim ostankom 31. decembra 1910.

Nadalje se one hranilnice, ki izplačujejo obresti od opravičnih deležev, opozarjajo na to, da se smejo te obresti plačevati le iz čistega dobička pretečenega leta. Zato se mora dognanemu čistemu dobičku odšteti vsota teh izplačanih obresti in kar ostane, pride k rezervnemu zakladu.

Ta zaključna dela morajo vsi knjigovodje in blagajniki dokončati do 31. januarja 1911, pri čemer pripominjamo, da morajo biti dokazila za bilanco

o vlogah in posojilih dovršena in popolna, ker se sicer revizija nebi vršila, ampak bi se naročila druga revizija na stroške hranilnice. Da so zaključna opravila končana, tega ni treba prijavljati, ker so službena potovanja za leto 1911 že razdeljena in se v tej razdelbi ne sme in ne more nič spremeniti, če hočemo vse te opravke pravočasno rešiti.

Vse one hranilnice, pri katerih se zaključna opravila iz tega ali onega vzroka ne morejo izvršiti pravočasno ali sploh ne, nam naj to zanesljivo javijo do 31. januarja 1911.

Tudi naj vsi zavodi skrbijo za to, da bodo vse za sklep in revizijo potrebne tiskovine v dovoljnem številu na razpolago.

IV.

Sprememba obrestne mere.

Zvezin odbor je na predlog Zvezinega načelstva vsled razmer na javnem denarnem trgu in iz njih izhajajočih praktičnih potreb sklenil, od 1. januarja 1911 naprej v denarnem prometu med Zvezo in njej priklenjenimi članicami spremeniti doslej običajno obrestno mero za vloge, oziroma kredite.

Ker je enaka in stalna obrestna mera velike važnosti za kmetijstvo, se je Zveza že od svoje ustanovitve sem trudila pri osrednji blagajni vzdržati za svoj denarni promet enako in stalno obrestno mero. Posrečilo se ji je, celih deset let vzdržati isto obrestno mero in sicer 4% za vloge in 4 1/4 odstotka za posojila; tudi je srečno premogla čase velike menjave obrestne mere in je tako svoje članice po deželi srečno obvarovala potrebe, uvesti razne obrestovalne termine.

Kakor pa je morala biti Zveza zaradi tega uspeha pri osrednji blagajni zadovoljna in je morala stremiti, da ta položaj še dalje časa ohrani, so se vendar že od leta 1910 sem kazali znaki, da stalna obrestna mera ne more več zadoščati zahtevam članov.

Pomanjkanje leta 1908 in 1909 in letošnji nezadovoljivi pridelek sadja in vina je povzročil na Štajerskem tako pomanjkanje denarja, ki ga še ni bilo in kakor ga nismo mogli pričakovati. S tem je pri osrednji blagajni odšlo izredno mnogo denarja in zato si je morala osrednja blagajna zavarovati za tekoči promet potrebno razpoložnino s tem, da je zvišala obrestno mero za kredite. Na drugi strani pa streme bogate hranilnice v zadnjem času vedno bolj za tem, da bi dosegle višje obrestovanje, primerno obrestovanju drugih zavodov in tako bi osrednja blagajna izgubila še več sredstev, ker bi ji bile odpovedane vloge.

Treba se je bilo torej zavarovati pred prevelikim pomanjkanjem denarja, pri-

znati željo bogatih hranilnic po primernejšem obrestovanju vlog, upoštevati v zadnjem času zvišanje bančne obrestne mere na 5%, in vedno večje višanje obrestne mere — in vse to je povzročilo, da se je Zveza, ki si na noben drugi način ni mogla zagotoviti uspešnega nadaljnega razvoja, odločila za zgoraj navedeno spremembo.

Izvršuje ta sklep naznanjamo vsem svojem članicam, da bomo „od 1. januarja 1911 naprej obrestovali vloge po 4 1/4%, posojila pa po 4 1/2%.“

Prosimo svoje članice, naj blagovolijo vzeti te, v interesu naših članic sklenjene odredbe, na znanje.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem,
reg. z. z. o. z.

Fr. Barta l. r.

V.

Poročila glede blagovnega prometa Zveze.

1.

Prodaja bakrene galice v letu 1911.

Zveza si je po pogodbi pri nakupu zagotovila večjo zalogo bakrene galice, ki jo bo lahko oddajala v spomladi 1911 in torej lahko, dokler bo kaj zaloge, še sprejema naknadna naročila.

Ta naročila pa se morajo poslati najkasneje do 10. januarja 1911 pristojnim občinam, oziroma okrajnim zastopom ali kakemu kmetijskemu društvu, ki je član Zveze.

2.

Gnojenje travnikov in paš.

Ker so sedaj vremenske razmere zelo ugodne, priporočamo svojim članom, naj sedaj gnojijo travnike in pašnike.

Zveza ima v svojih skladiščih večje množine

Tomaževe moke, kajnita in kalijeve soli

in lahko došla naročila takoj izvrši.

Pojasnila o gnojenju travnikov in pašnikov z umetnimi gnojili daje vsak čas drage volje Zvezina pisarna v Gradcu.

3.

Nakup deteljnega semena.

Ker bo Zveza tudi letos kupovala seme štajerske rdeče detelje, po možnosti naravnost od producentov, so prošeni vsi p. n. veleposestniki, posojilnice in podružnice, naj pošljejo Zvezi naslove producentov ali pa lastne ponudbe z navedeno ceno in množino.

Če je kje več producentov, je Zveza pripravljena organizirati nakup in odposlati posebnega strokovnjaka v ta namen.

Pojasnila daje Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz št. 2.

4.

Razglas glede naročevanja travinega in detelj-nega semenja.

Zveza bo kakor lani tudi letos oskrbovala od visokega deželnega odbora ji poverjeno naročevanje travinega semenja za vse štajerske kmetovavce za najnižje cene.

Da se došla naročila lahko hitro in zadovoljivo izvrše, opozarjamo svoje člane na sledeče:

Množina raznega semenja se ravna po vrsti travnika ali deteljišča in po danih krajevnih in zemeljskih razmerah. Za dobro, gnojeno zemljo se potrebuje manj semenja, ko za slabo zemljo, ki je tudi še slabo gnojena.

Splošno veljajo sledeča števila:

Potrebuje se:

Za 1 joho trajnega travnika	27 do 32 kg
„ 1 ha „ „	48 „ 56 „
„ 1 joho začasnega „ „	23 „ 26 „
„ 1 ha „ „	43 „ 46 „
„ 1 joho mešanega deteljišča	17 „ 19 „
„ 1 ha „ „	30 „ 32 „
„ 1 joho čistega „ „	12 kg
„ 1 ha „ „	20 „

Če hoče kdo naročiti mešanico travinega semenja, si mora prej priti na jasno o tem, ali hoče imeti v krmi več trave ali več detelje; ako naj ima krma več trave, mora še določiti, ali naj bo travnik, ki ga misli posejati, trajni travnik za kakih 10 ali več let ali začasni travnik, ki se čez par let zopet preorje.

Če pa naj ima krma več detelje ko trave in sicer približno osemdeset delov detelje in dvajset delov trave, potem mora naročiti mešanico iz deteljnega in travinega semenja. Ta mešanica se zopet lahko določi na dobo 1 do 2 let, ali pa za 5 do 6 let.

Zveza pripominja, da se vse semenje kupuje na podlagi preiskave štajerskega kmetijskokemičnega preskuševališča in postaje za kontrolo semenja v Gradcu ali od c. k. postaje za kontrolo semenja na Dunaju, ki preiščeta, ali je seme čisto in kaljivo ter izdala o tem uradno potrdilo. Predno odda Zveza semenje članom, ga da še enkrat preiskati od teh postaj.

Tudi za mešanice travinega semenja, sestavljene po načelih profesorja dvornega svetnika dr. Weinzierla, se rabi le uradno preiskano semenje.

Posamezne mešanice semen se vrše strokovno in vestno, primerno različni zemlji in z vednim ozirom na to, ali so namenjene za trajne ali začasne travnike ali deteljišča in so, ker se vanje sprejema najdražje seme trav in detelje v pravih razmerjih, seveda nekoliko dražje ko one, ki se navadno prodajajo.

Naročila na travino in deteljno seme se nam morajo kakor hitro je mogoče poslati, najpozneje pa

do 1. februarja, ker bomo poznejša naročila lahko izvrševali le po razmerju zaloge in brez obveznosti za spremembo cen ali rok dobave.

Poročila morajo obsežati: natančno adresno, poštno in železniško postajo naročilca, rok dobave in napoved, ali se naj blago pošlje po pošti ali po železnici, kot tovarno ali brzo blago.

Pravilno naročilo bi se torej približno takole glasilo: „Naročam za februar kot brzo blago na postajo sledeče semenje: mešanico za trajni travnik, težka ilovica, za pol orala; mešanico za začasni travnik, pesek, za četrt johe, travino in deteljno mešanico, enoletno za srednje težko zemljo, za četrt johe, enako mešanico za glinasto zemljo, šestletno, za četrt johe. Ime.

Datum. Bivališče. Pošta in železniška postaja.

Če je Zvezi kaj nejasno in vpraša, se ji mora takoj odgovoriti, ker če se dobava zavleče zaradi tega, ker je odgovor izostal, ne more Zveza za to prevzeti nobene odgovornosti.

Zvezi poslana naročila se lahko prekličejo ali spremene le tako dolgo, dokler se blago, ki je naročeno, ni odposlalo.

Naročila se naj, če le mogoče, vrše skupno s pomočjo Zvezi pridruženih zadrug, posojilnic in podružnic c. k. kmetijske družbe, ker se s skupnim naročanjem ne prihrani le visoka tovarnina, ampak se taka naročila tudi lažje in hitreje izvršujejo.

Naročila, ki nam ne pridejo od kake naše članice (posojilnice, kmetijske podružnice, zadrug ali društva), izvršujemo samo proti povzetju.

V spornih slučajih je mero-dajna od železnice pri prejemu določena teža; zato prosimo, naj se da vsaka pošiljatev uradno stehtati.

Zveza podaja interesom drage volje podatke o napravi, izboljšavi in pomladitvi travnikov in odgovarja tudi sicer rada na prašanja, ki spadajo v njen delokrog.

5.

Prodaja močnih krmil.

Vse svoje članice opozarjamo, da se pri tvornici c. k. kmetijske družbe na Dunaju v Mostu ob Litvi lahko dobé vsak čas poljubne množine melase iz palmiskih in kokosovih zrn za zmerno ceno.

Poprečna analiza kaže sledeče vrednosti.

	Palma	Kokos
Proteina in tolšče	15.60	16.43
sladkor in ogljeni hidrati	54.63	53.61
vlakna	6.72	6.71
pepel	6.85	7.10
vлага	16.20	16.15

Nadalje so v zalogi prge iz sezamovega semenja, ki imajo 49—51 % proteina in tolšče.

Repičina moka, zajamčeno od tvornice brez primesi gorčičinega zrna, se ponuja v vsaki množini za ugodno ceno. Tudi prge iz lanenega semenja ponuja tvornica za ugodno ceno.

Razun tega nam je neka zanesljiva tvrdka ponudila moko iz tikvinih prg.

6.

Naročila krompirja za jed in krmljenje.

Zveza posreduje pri nakupu moravskega krompirja za jed in krmljenje v celih vagonih in za ugodno ceno.

Dobavnik pošlje proti mrazu zavarovano na riziko prejemnika, kakor hitro bo dopustilo vreme; izrečno pa se povdarja, da Zveza ne prevzame nobenega jamstva za kakovost in za to, da bo krompir prišel nezmrznjen, dasi so bili dosedaj vsi odjemaveci zadovoljni.

7.

Naročila premoga.

Kakor rjavi, tako naročamo in pošiljamo tudi črni premog in sicer:

trboveljski svetli
travniški „
ivniški „
Kalkgruber „

in dajemo drage volje pojasnila o njega vrednosti in ceni.

8.

Desinfekcijska sredstva proti kugi na gobcih in parkljih.

Zveza naznanja, da je stopila z mnogimi tovarnami v zvezo zaradi nakupa formaldehida, karbolovega apna in lizola in da na željo pošilja ta desinfekcijska sredstva.

9.

Deželna vzorna klet v Eggenbergu pri Gradcu Zveze kmetijskih zadrug na Štajerskem

pošilja zajamčeno pristna štajerska
bela in rdeča vina

raznih vrst in letnikov v posodah od 56 l naprej in v steklenicah po $\frac{1}{10}$ ali $\frac{3}{8}$ l, kakor tudi

sadjevec

domačega pridelka zvezine vzorne kleti v posodah od 56 l naprej.

Osebnata naročila se lahko izvrše naravnost pri upravi deželne vzorne kleti v Eggenbergu pri Gradcu, Eckertstraße št. 335 (telefonska številka 1155) razen nedelj in praznikov vsak dan od 8. do 11. in od 1. do 6. ure.

Pismenata naročila se naj pošljejo Zvezi kmetijskih zadrug na Štajerskem, Gradec, Franzensplatz št. 2.

Tržna poročila.

(Nadaljevanje.)

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 5. januarja v Gradcu (sejem s rogato živino in konji).

Dne 7. januarja na Spodnji Polskavi (svinjski sejem), okr. Slov. Bistrica; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 9. januarja pri Novi Cerkvii*, okr. Celje.

Dne 10. januarja v Groß-Kleinu (sejem z malo klavno živino), okr. Lipnica; v Ljutomeru; v Ormožu (svinjski sejem); v Rogatcu (sejem z veliko živino).

Dne 11. januarja na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji); na Planini**, okr. Sevnica; v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v mestu Mariboru*.

Dne 12. januarja v Ormožu (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogatino).

Dne 14. januarja pri Sv. Filipu-Verače**, okr. Kozje; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 16. januarja v Arvežu (sej. z drobnico).

Dne 17. januarja v Tilmiču**, okr. Lipnica; v Radgoni*; v Kapelah**, okr. Brežice; v Petrovčah**, okr. Celje; pri Sv. Petru**, okr. Gornja Radgona; v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 18. januarja na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Dne 19. januarja v Ormožu (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogatino).

Dne 20. januarja pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; na Malih Rodnah**, okr. Rogatec; v Bučah**, okr. Kozje; v Ernovžu**, okr. Lipnica.

Dne 21. januarja v Teharjih**, okr. Celje; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 23. januarja na Bizeljskem**, okr. Brežice; v Mozirju**, okr. Gornji grad; v Marnbergu**.

Dne 24. januarja v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 25. januarja v mestu Mariboru*; v Lipnici*; v Studenicah*, okr. Slov. Bistrica; v Slov. Gradcu**; na Ptuju (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Koprivnici**, okr. Kozje; v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

Razglas

glede oddaje izvirnega ruskega lanenega semena po subvenciji.

S podporo visokega c. k. poljedelskega ministarstva je osrednjemu odboru tudi letos omogočeno oddajati izvirno rusko laneno seme po znižani ceni 42 v kilogram.

Naročila od štajerskih kmetovavcev sprejema, če se takoj in ob enem nakaže tudi denar, pisarna c. k. kmetijske družbe v Gradcu, Stempfergasse 3, a jih ne izvršuje obratno, ampak kadar jih je več skupaj.

Če se potrebuje manj ko 5 kg, naj se ob enem naroči tudi za kakega sosedu.

Prosimo za točni naslov, pošto in železniško postajo.

V Gradcu, 16. decembra 1910.

**Od osrednjega odbora
c. k. kmetijske družbe.**

507/10—W

Št. 13.077.

Aviza!

Armada uprava kupi po trgovskih običajih za Gradec 2050 g rži;
„ Maribor 2650 g pšenice, 12.350 g rži in 4150 g ovsa;
„ Celje 100 g ovsa;
„ Celovec 2650 g rži;
„ Beljak 1650 g rži.

Zagotovljena obravnava se vrši 4. januarja 1911 pri c. in k. intendanci 3. kora v Gradcu.

Kolkovane prodajalne ponudbe morajo biti vsaj do 9. ure predpoldne pri c. in k. intendanci 3. kora, kjer so na razpolago popolne nakupovalne avize in knjižice o običajih, katere si je mogoče pogledati tudi v vojaškem oskrbovalnem skladišču v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Gorici, Trstu in Pulju, in se dobé tam tudi brezplačno.

V Gradcu, meseca decembra 1910.

8—1

Od c. in k. Intendanc 3. kora.

Superfosfati

rudninski in živalski,
so preskušeno najzanesljivejša in najcenejša fosforjeva gnojila

za vsakovrstno

zemljo.

Vsebinsko strogo zajamčena!
Jamči najhitrejšo učinkovanje in najbogatejšo pridelke!

Za spomladno setev potrebno!
Nadalje ponuja amonijakove, kalijeve, soliterne superfosfate iz vseh skladišč za umetna gnojila in pri trgovcih z umetnimi gnojili, kakor po kmetijskih družbah in zadrugah.

Pisarna v Pragi, Přikopi 17.

Viljeva štabnega zdravnika in
šika dr. Schmidta znanenito

olje za sluh

odstrani hitro in temeljito nastalo
gluhoto, tečenje iz ušes, šumenje po ušesih in naglušnost
tudi ako je že zastarano. Stoklenica stane 4 krome z navodilom e uporabi. Dobiva se samo v lekarni
Apotheke „zur Sonne“.
Gradec, Jakominiplatz 24.

297/10—10

Štajerska in slavonska

slivovka

konjak, tropinovka in brinovec, najboljših kakovosti iz lastne žganjarne. Raznovrstni cveti, jamajka-, kuba- in domači rum. Najfinejši likerji, pridobljeni potom destilacije. Posebnost: **Eckertova „Edelraute“**. Največja izbira v ruskih in kitajskih čajih. Vinski jesih. Jesihov cvet.

421a/10—6

C. in kr. doorni
zalagatelj: **Albert Eckert, Gradec**

Zaloga: Murplatz št. 6, nasproti lekarne „Pri zamorcu“

Se Kometovi mlini

so danes najboljše za dobivanje debela in fine
melje, ker so opremljeni s Hellerjevimi umetnimi
mliškimi kamni, kojih ni treba nikdar ostriti in
kojih kakovost je neprekinjena. Priporočamo nadalje
brusne kamne vsake vrste v najboljši kakovosti.

Prva tovarna za umetne mliške kamne in gradnjo mlinov
v Sandovu pri Čačal-Lipli.

Komanditna družba **E. J. Heller.**
Iščajo se zastopniki. 415b/10—24

Proti kugi na parkljih in v gobcu

ponujajo Viktor Alderjeve tovarne za kemične pridelke
na Dunaju, v Oberlaa in v Lajta-Uffalu, centralna
pisarna: Dunaj, X. Humboldtasse 42 15—1

**klorovo apno, karbolno kislino, formal-
dehid in antipollipnovo raztopino.**

Mayfarthov „DIABOLO“-separator

je brezdvomno najboljši posnemalnik za mleko.

Posname čisto kakor se le more želeli. Iz-
boljšana konstrukcija. Velik uspeh. Miren in lahek
tok. Trpežna in močna sestava. Zablantenje iz-
ključeno. Cene nizke. Čisto delo. — Cene:
„Diabolo“ št. I., ki posname v 1 uri 125 i 135 K.
„Diabolo“ št. II., ki posname v 1 uri 220 i 240 K.

----- Dobiti pri -----

Ph. Mayfarth & Co.

Tovarna za kmetijske in obrtnijske stroje v
Ljubljani s šaleom Dunaj, II., Taborstr. 8
št. 71. — Iščajo se zastopniki in predprodajalci
proti visoki odškodnini. 478/10—5

V dosego zadovoljivih in v resnici bogatih
----- žetev je uporaba -----

kalijevih soli

razen fosforjeve kisline in dušičnatih gnojil
neobhodno potrebna, kajti z gno-
jenjem s fosforjevo kislino in dušikom brez
kalija se ne dajo doseči niti največji
pridelki niti najboljše kakovost.

Kajnit in koncentrirane kaljeve soli

preskrbijo kmetijske zadruge in njih sveže
po izvirnih cenah in pogojih kalijevega
sindikata. — Pojasnila kakor navodila o
načinu uporabe vsakojakih umetnih gnojil
daja brezplačno posredovalnica kalijevega
sindikata na Dunaju, VIII/1, Skoda-
gasse 8. ----- 23—W

Kmetovavcem

najpripravnejša in najbolj trpežna obleka so ravno
izdane in že skoraj tudi razprodane

vojaške domobranske hlače

Dobé se, dokler še niso razprodane, popolnoma nove,
temne barve, in sicer št. 6, 102 cm dolge, za 6 K 50 v,
in št. 5, 110 cm dolge, za 6 K 80 v komad po poštnem
povzetju. — Da se prihrani brezpotrebna poština, na-
ročajte po več komadov skupaj od „Vojaške hlače, poste
restante, Sv. Pavel v Savinjski dolini“. Pripomni se,
da stane komad državo okroglo 10 K. 16—2

Brzoparilniki
za krmo : „ALFA“
so najboljši!

494/10—6

Velika prihranitev na času, na kurivu in naj-
boljša krma, to so njega največje prednosti!

Zahtevajte cenike! — Dopisuje se slovensko!

Delniška družba ALFA SEPARATOR Dunaj XII.

